

Barnevernets møte med medieoffentligheten

OSLOMET

OsloMet – Storbyuniversitetet, fakultet for samfunnsvitenskap
Bachelor i barnevern, våren 2021

Kandidatnummer: 824
Eksamenskode: BVUH3900
Antall ord: 9886

*«Jeg jobber i barneverntjenesten. Ergo; jeg strekker ikke til.
Aldri flink nok. Aldri effektiv nok. Aldri nok tid. Aldri nok
involvert. Aldri nok ressurser. Gjør for lite. Gjør for mye. For
tidlig inn. For sent inn. Aldri nok kompetanse. Aldri
samarbeidsvillig nok. Aldri åpen nok»*

(Siem, 2020)

Innholdsfortegnelse

1.0 Innledning	4
1.1 Bakgrunn for valg av tema.....	4
1.2 Presentasjon av problemstilling, disposisjon og avgrensning	5
2.0 Metode	6
2.1 Metodisk fremgangsmåte.....	6
2.2 Data og kildekritikk	6
3.0 Teoretisk grunnlag	9
3.1 Barnevernet – rolle i samfunnet, legitimitet og saksbehandlers oppgaver	9
Tillit og legitimitet	10
Saksbehandlerrollen	11
Taushetsplikten.....	12
Å bli utbrent	13
3.2 Medienes påvirkningskraft	14
Mediene som samfunnsobservatører.....	14
Deltakelse i sosiale medier.....	16
4.0 Hvordan kan medienes fremstilling av barnevernet påvirke barnevernets arbeid?	17
4.1 Barnevernet, mediene og makten.....	18
4.2 Tillit i befolkningen.....	20
Tverrfaglig samarbeid	22
Norge i Den Europeiske Menneskerettsdomstol	22
Svekket legitimitet?.....	23
4.3 Saksbehandlers personlige motivasjon i arbeid	23
Netthets og sosiale medier	25
5.0 Mer kunnskap – bedre barnevern?	28
5.1 Økt tillit til barnevernet.....	29
5.2 Ny barnevernlov.....	29
6.0 Avslutning.....	31
Bibliografi	32
Vedlegg 1: Selvvalgt pensum	40

1.0 Innledning

Denne oppgaven omhandler relasjonen mellom barnevernet og mediene, og hvordan mediens fremstilling kan påvirke barnevernets arbeid. Barnevernet skaper debatt og er omdiskutert i offentlige medier og befolkningen generelt. Den sosialpolitiske institusjonen som har myndighet til å gjøre store inngrep i familielivet, er i høy grad av offentlig interesse. Avgjørelser som barnevernet fatter om barn og deres familier, kan vekke sterke reaksjoner og meninger hos både berørte og utenforstående. Barnevernssakene innebærer ofte konflikt, sterke følelser og stor dramatik, som er godt stoff for pressen. I tillegg til journalister i tradisjonelle medier, kan hvem som helst i dagens mediasamfunn publisere meninger som alle kan lese, uavhengig av hva det innebærer. Negativ omtale, hets og trakassering er en stor utfordring for barnevernet og dets ansatte.

Arbeidet i barneverntjenesten innebærer et strengt lovverk og mengder med retningslinjer og prinsipper. Beslutninger går ofte gjennom flere ledd før det treffes et vedtak, men likevel er det mange saker som ender i tragedie for barn og deres familier. Mediene har her en sentral oppgave som samfunnsobservatør, og skal belyse overgrep fra myndighetene for å beskytte enkeltmennesker. Hvordan barnevernssakene på individ- og systemnivå blir vinklet i mediene, kan påvirke befolkningens oppfatning om barnevernet som instans, og i tilfeller de ansatte. En ensidig fremstilling som konsekvens av barnevernets taushetsplikt vil kunne skade barnevernets tillit, da barnevernet i høy grad er en lukket instans for offentligheten. Kritik og motstand mot barnevernet er ikke et nytt fenomen, men de siste årene har mangfoldet av stemmer økt gjennom de nye sosiale mediene. Medieoffentligheten har åpnet opp for nye måter å uttrykke seg på, og befolkningen bruker internett og sosiale medier i større grad enn tidligere. Dette kan skape både muligheter og risiko for barnevernets arbeid.

1.1 Bakgrunn for valg av tema

Barnevernet har blitt hardt kritisert i både norske og utenlandske medier. Underveis i studiet og spesielt gjennom min praksisperiode i barneverntjenesten, har jeg vært nysgjerrig på hvordan dette påvirker barnevernets arbeid. Gjennom å ha lest ulike artikler, kronikker og debattinnlegg om barnevernet, samt enkeltsaker i media, har jeg blitt nervøs for egen framtid. Både profesjonelle og private personer skriver om det som er galt med det norske barnevernet, og de som jobber der. Ansatte blir hengt ut og truet i kommentarfelt og

facebookgrupper, og det er overvekt med saker med negativ vinkling om barnevernet som preger nyhetsartiklene.

Som barnevernsstudent har jeg også møtt mennesker som stiller kritiske spørsmål til utdanningen min, og gjerne «hvordan jeg orker» eller «hvorfør jeg vil jobbe i barnevernet». Jeg får også høre at jeg er «tøff» og «sterk» som velger dette yrket. I kjølvannet av disse samtalene, lurer jeg ofte på, om jeg selv kommer til å klare å stå i stormen. Dette på bakgrunn av alle skrekkehistoriene og statistikken på gjennomtrekket og utbrentheten av ansatte i barnevernet. Jeg interesserer meg ut ifra dette ståstedet om hvordan barnevernet blir påvirket av medienes fremstillinger, og trakasseringen og netthetsen som følger med.

1.2 Presentasjon av problemstilling, disposisjon og avgrensning

Problemstillingen for denne oppgaven er «*Hvordan kan medienes fremstilling av barnevernet påvirke barnevernets arbeid?*». Jeg vil i oppgaven vektlegge påvirkning på tilliten i befolkningen, både gjennom passive tilskuere, klienter og samarbeidspartnere, og saksbehandlers arbeid. Ved hjelp av problemstillingen ønsker jeg å drøfte og løfte frem ulike problemer som kan oppstå av medienes fremstilling. For å understøtte dette presenterer og anvender jeg teori om barnevernets mandat, rolle i samfunnet og legitimitet, saksbehandlers rolle og taushetsplikten, utbrenthet som konsekvens av saksbehandlerrollen og medienes påvirkningskraft, herunder både journaliststyrte medier og sosiale medier.

Oppgaven avgrensner medienes fremstilling til mediebildet i Norge, og løfter ikke frem det som blir skrevet internasjonalt. Når jeg snakker om «mediene» i problemstilling og videre oppgave, er det snakk om mediene i bred forstand. Det refereres til tradisjonell, journaliststyrt presse som avis og TV, og sosiale medier, samt netthetsen som følger med. Barnevernet blir både skrevet om i avisartikler av en tradisjonell journalist, og på internett der det gir rom for ulike meninger, kommentarer og diskusjon fra enkeltpersoner.

2.0 Metode

Olav Dalland (2020, s. 53) presenterer at en metode er en fremgangsmåte, et middel til å løse problemer og komme frem til ny kunnskap. Metoden er redskapet vårt i møte med noe vi vil undersøke. Metoden hjelper oss til å samle inn data, det vil si den informasjonen vi trenger til undersøkelsen vår (Dalland & Trygstad, 2020, s. 54).

2.1 Metodisk fremgangsmåte

Oppgaven benytter litteraturstudie som metode. I litteraturstudie henter du data fra eksisterende fagkunnskap, forskning og teori (Dalland & Trygstad, 2020, s. 199). I første omgang har jeg gjennomgått tidligere pensumlitteratur, men ettersom «barnevern og medier» er et tema vi kun har hatt som fordypningsverksted, fant jeg kun litteratur tilknyttet dette. På bakgrunn av dette ble søkemotorer og elektroniske databaser viktige verktøy for å finne relevant litteratur.

Søkene jeg foretok har i stor grad blitt gjort gjennom «avansert søk» i Oria, Idunn, og noe gjennom Google Scholar. Jeg valgte å gå bredt ut i litteratursøket, for å senere velge ut den litteraturen som var av mest relevans for min problemstilling. Jeg benyttet meg av hovedsøkeord som «barnevern*», «medi*», «media/er», «påvirkning», «barnevernspedagog/arbeider», «saksbehandler» og «fremstilling» i ulike kombinasjoner for å finne mest mulig relevant litteratur og forskning. I tillegg til egne søk har jeg også sett på litteraturlister i andre bachelor- og masteroppgaver, doktorgradsavhandlinger, artikler og bøker med lignende tematikk.

2.2 Data og kildekritikk

Kildekritikk betyr både å vurdere og å karakterisere den litteraturen du har funnet (Dalland & Trygstad, 2020, s. 152). Hensikten er at leseren skal få ta del i de refleksjonene du har gjort deg om hvilken relevans og gyldighet litteraturen har når det gjelder å belyse problemstillingen (Dalland & Trygstad, 2020, s. 152).

Litteratursøket ble gjennomført med et kritisk blikk. I prosessen med litteratursøk har jeg gjennomgående vurdert om litteraturen som ble funnet frem til var pålitelig og relevant. Vurderingen av relevans knytter seg til om kilden er relevant for å kunne svare på problemstillingen. Barnevern og medier er et tema det ikke er mye forskning på. Det har

likevel de siste årene vært noe forskningsinteresse for hvordan sosiale medier kan ha betydning for barnevern (Aamodt & Mossige, 2014; Kojan, Marthinsen & Clifford, 2014; Stang, 2018). Innsamling av litteratur til denne oppgaven har derfor vært utfordrende. Det er lite forskningsartikler som omfavner min vinkling, som har gjort at jeg må utnytte det som finnes, både eldre og nyere versjoner. For å vurdere kildens pålitelighet har jeg i stor grad vurdert hvor litteraturen er utgitt og om teksten er fagbasert. Jeg har derfor jobbet godt med kildene mine og vært kritisk til det jeg har lest, da flere av artiklene og bøker kan være utdatert på fagstoff, lovgivning og retningslinjer. Dette har vært et krevende arbeid.

En av bøkene som går igjen i oppgaven er *Barnevern, medier og juss* (2006), skrevet av Wenche Figenschow, Erik Ringberg og Merethe Ekanger. Denne boken har vært referert i de fleste masteroppgaver, avhandlinger og artikler jeg har lest om temaet i innsamlingen av litteratur. Boken retter et kritisk søkelys både mot journalister og barnevernansatte, samt drøfter ulike spørsmål rundt tematikken som er relevant for min problemstilling.

«Kvæningen-saken» er en sak som blir drøftet gjennomgående i boken som tok stor del av mediebildet i 2003, som på flere hold blir kritisert. Selv om boken er av de eldre, og forholdet mellom barnevern og medier har endret seg, så er de viktigste problemstillingene i boken fortsatt gjeldende.

I oppgaven har jeg også anvendt Edda Stangs doktorgradsavhandling, «*Barnevernet i den digitale offentligheten – ytringer om debatt om norsk barnevern i sosiale medier*» (2018). Avhandlingen handler om barnevernet i den digitale offentligheten og hvordan bruk av sosiale medier kan gi nye muligheter og utfordringer for barnevernet, samfunnet og forskningen videre. Avhandlingen bygger på ulike analyser fra forskjellige sosiale medier og bistår med problemstillinger som jeg ser relevant for min oppgave.

Et annet bidrag fra Edda Stang i denne oppgaven er NOVA-rapporten «*Fremstillinger av barnevern i løssalgspresen: En innholdsanalyse av artikler om barnevern i VG og Dagbladet*» (2007). Rapporten er en bearbeidet versjon av Stangs masteroppgave i sosiologi. Rapporten kan anses å være noe gammel, men på bakgrunn av lite forskning på temaet har jeg likevel benyttet meg av denne. Et moment som gjør rapporten relevant, er at hovedspørsmålet handler om hvordan barnevernet fremstilles i løssalgspresen. Rapporten belyser at barnevernet over lang tid har vært en lukket institusjon som har gjort at mediefremstillingene har betydning for befolkningens oppfatninger og kunnskap om barnevernet. På bakgrunn av

Kandidatnummer: 824

rapportens alder har jeg vært noe kritisk i lesingen og dobbeltsjekkert fagstoff og lovgivning med det som gjelder per 2021.

I tillegg til barnevernfaglig litteratur har jeg supplert med boken «*Etikk for journalister*» av Svein Brurås (2014). Jeg har valgt å trekke inn journalistfaglig litteratur i deler av oppgaven for å kunne belyse journalistenes kunnskap om barnevernssaker i mediene for å få et helhetlig blikk og unngå ensidighet. I boken drøftes det presseetiske problemstillinger knyttet til pressens dekning av barnevernssaker og det presenteres hva som er viktig at journalisten vurderer før publisering.

3.0 Teoretisk grunnlag

3.1 Barnevernet – rolle i samfunnet, legitimitet og saksbehandlers oppgaver

Barnevernets hovedoppgave er å sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får nødvendig hjelp og omsorg til rett tid, jf. barnevernloven § 1-1. Beslutninger som blir gjort i barnevernet i dag angår flere og på andre livsområder hos befolkningen enn tidligere. For at barneverntjenesten skal kunne ivareta sine oppgaver overfor utsatte barn og unge, er den avhengig av at personer som er alvorlig bekymret for et barn, sender bekymringsmelding til sin kommunale barneverntjeneste.

Barnevernloven (Lov om barneverntjenester, 1992) regulerer arbeidet til de ansatte i barnevernet, og tydeliggjør ansvarsfordelingen mellom stat, fylkeskommune og kommune. Her reguleres også barneverntjenestens ansvarsoppgaver og saksbehandlingsfrister, som saksbehandler må rette seg etter i arbeidet. Etter barnevernloven § 4-2 skal barneverntjenesten snarest, og senest innen en uke, gjennomgå innkomne meldinger og vurdere om meldingen skal følges opp med undersøkelse etter § 4-3. Det heter i § 4-3 at «dersom det er rimelig grunn til å anta at det foreligger forhold som kan gi grunnlag for tiltak», skal barneverntjenesten snarest sette i gang en undersøkelse. En undersøkelse etter § 4-3 skal gjennomføres snarest og senest innen tre måneder, jf. bvl. § 6-9.

Barnevernet har på vegne av samfunnet stor makt, og derfor må lovregler og ansvarsgrenser være klare (Bunkholdt & Kvaran, 2015, s. 17). Barnevernansatte er offentlig ansatt personell med formell myndighet til å utøve kontroll med barn og foreldre, og står slik sett i en maktposisjon ovenfor familier (Frey & Johansen, 2014, s. 52). Der barnevernet beslutter at undersøkelsesplikten er til stede, kan ikke foreldre motsette seg, eller klage på beslutningen (Frey & Johansen, 2014, s. 52).

Barnevernets makt omhandler både makten til å gripe inn i familie- og privatlivet gjennom barnevernloven, og definisjonsmakten. Definisjonsmakt er makt til å få gjennomslag for sin versjon av virkeligheten (Dahl, 2019). Makten til å definere det som er normalt er kanskje den farligste og mest effektive måten makt kan utøves på (Hanssen, Helgesen, & Vabo, 2018). I det barnevernfaglig vil de ansatte eksempelvis ha definisjonsmakt til å vurdere hva som er omsorgssvikt i en familie, hvor barnet skal bo eller hvordan atferd barnet bør ha.

Barnevernsarbeidere har definisjonsmakt som er påvirket av forståelsesmåtene i den faglige kulturen de er en del av (Frey & Johansen, 2014, s. 52). De aktuelle rådende fagsynene legger føringene for barnevernsarbeideres forståelse av hva som er årsaker til problemer i familien, og ofte er deres forståelsesmåte på kollisjonskurs med foreldrenes syn (Frey & Johansen, 2014, s. 52). Foreldreretten hører til det aller dypeste og mest fundamentale både i enkeltmenneskers privatliv og følelsesliv, og i vår kultur og vårt samfunnssystem (Brurås, 2014, s. 272). Definisjonsmakten gjør at storsamfunnet må kunne «kikke barnevernet i kortene». De organer som har myndighet til å gjøre så store inngrep som å frata foreldrene deres barn, må tåle sterk kontroll og overvåkning, også fra mediene (Brurås, 2014, s. 272).

Tillit og legitimitet

Barnevernet utfører noen av de vanskeligste oppgavene i samfunnet. Det er derfor viktig at barnevernet og deres ansatte, opparbeider seg tillit og legitimitet blant folk flest (Bunkholdt & Kvaran, 2015, s. 17). For befolkningen er det viktig at arbeidet som barnevernet gjør er av god kvalitet, slik at vi kan være trygge på at barn og unge som lever under skadelige forhold, får hjelp som er tilpasset deres behov (Læret & Skivenes, 2016, s. 35). Beslutninger som gjøres i barnevernet er alvorlige og kritiske, og må derfor holde høy kvalitet og være legitime. Legitimitet omhandler at noe er bredt akseptert, enten fordi det er godkjent i lov eller fordi det av andre grunner anses rettmessig eller rettferdig (Knudsen, 2021). Samfunnet må stole på at arbeidet barnevernet gjør, er riktig, og at barnevernet er en instans som Norge er avhengig av for å hjelpe sårbare barn.

Barnevernet er avhengig av at både privatpersoner, og offentlige ansatte, som barnehagelærere, helsesøstre, skolelærere og andre som kommer i kontakt med sårbare barn og unge, har tillit til barnevernet. Dette er for å sikre at de melder ifra til barneverntjenesten dersom de er alvorlig bekymret for et barn, jf. bvl § 6-4. Uten en befolkning som melder i fra får ikke barneverntjenesten gjort arbeidet de er gitt myndighet til, da barnevernets saksbehandlingsarbeid ikke omhandler å være ute og «lete» etter utsatte barn og unge. Avgjørende for barnevernets tillit og legitimitet i en stat er at beslutninger om alvorlige inngrep kan begrunnes saklig og fornuftig ovenfor dem som er kritiske til beslutningen (Læret & Skivenes, 2016, s. 35). Samtidig som barnevernet er avhengig av tillit i befolkningen, er de også avhengig av tillit fra sittende regjering (Hjertø, 2017, s. 13). Dette er både for å få innvilget økonomiske midler til arbeid og fagutvikling av barnevernet, og fordi en regjering

som ikke ser på barnevernets handlinger som legitime, heller ikke støtter instansen utad, som eksempelvis i mediene.

Saksbehandlerrollen

Saksbehandlerrollen omhandler et tungtveiende ansvar fordi beslutningene som avgjøres kan ha stor innvirkning på barnets fremtid. Likestilt med det store ansvaret, er det et stort antall saker pr. saksbehandler, korte frister og store mengder papirarbeid underveis som gjør jobben krevende. Dette kan medføre mye overtidsarbeid og tunge skuldre over lengre perioder. Arbeidet innebærer også emosjonelt belastende situasjoner og uforberedt akuttarbeid. Situasjoner man eksempelvis kan måtte finne seg i å håndtere er alkoholmisbruk, seksuelle overgrep og mishandling (Andreassen & Vangbæk, 2014, s. 1).

Som saksbehandler tar en beslutninger på vegne av barn og familier ut ifra tilgjengelig kunnskap og relevant lovverk. Barnevernloven overlater i stor grad også vurderinger og avgjørelser til rettsanvernderens skjønn (Brynildsrud, 2019, s. 212). Etter yrkesetisk grunnlagsdokument for barnevernspedagoger, sosionomer, vernepleiere og velferdsvitere er ikke generalisert kunnskap, juridiske regler og moralske normer et tilstrekkelig handlingsgrunnlag i møte med brukernes mangfoldige og ofte komplekse behov (Fellesorganisasjonen (FO), 2019). Faglig skjønn innebærer at den profesjonelle har en fagkunnskap som må anvendes overfor enkelttilfeller for å komme frem til den mest hensiktsmessige beslutningen (Caspersen & Paulsen, 2019, s. 185). Dette gir barnevernet et betydelig handlingsrom i enkeltsaker. Å utøve faglig skjønn kan være utfordrende, men det er også en helt nødvendig del av profesjonsutøvelsen fordi standarder og prosedyrer aldri vil kunne romme alle nyanser og individuelle ulikheter (Caspersen & Paulsen, 2019, s. 185). Det er likevel prinsippet om barnets beste som skal veie tyngst i beslutninger, jf. bvl. § 4-1.

Som vist omhandler saksbehandlerrollen en kompleks oppgave om å fatte vedtak etter barnevernloven. I arbeidet med å fatte beslutninger er det ulike hensyn som må tas til vurdering, herunder fra lovgivning, retningslinjer, viktige prinsipper innenfor barnevernfeltet og faglig skjønn. Kjølrsrud (1994) setter ord på det utfordrende ved å være barnevernsarbeider når hun sammenfatter deres oppgave som «å forvalte risiko på barnets vegne» i en situasjon som er preget av «handlingstvang, usikkerhet og langsiktig beslutningskontekst» (Kojan & Christiansen, 2016, s. 20). Det er ikke bare trekkene ved barnet og familien som skal vurderes, men det skal også tas hensyn til politiske, juridiske og faglige føringer, og

spenningsfeltet mellom samfunnets ansvar til å gripe inn og familiens rett til å oppdra sine barn. Ettersom beslutninger ofte tas under usikre betingelser, vil vi aldri vite helt sikkert om en gitt beslutning fører til et godt resultat for barn og familier (Backe-Hansen, Christiansen, & Kojan, 2016, s. 217).

Taushetsplikten

I saksbehandlerrollen regulerer taushetsplikten mye av arbeidet. Taushetsplikten er dermed et spenningsfelt mellom barnevern og medier. Det er taushetsplikten som legger føringene for hva saksbehandler kan uttale seg om, og deretter hva mediene kan skrive om. I yrkesetisk grunnlagsdokument (2019, s. 6) står: *«Personvern er en grunnleggende verdi i helse- og sosialfaglig arbeid. Taushetsplikten skal ivareta individets rett til å bestemme over informasjon om seg selv, og er en forutsetning for en tillitsfull relasjon mellom profesjonsutøveren og brukeren. Både juridiske reguleringer og etiske hensyn tilsier at det skal tungtveiende grunner til for å oppheve taushetsplikten.»* I det følgende skal jeg redegjøre for taushetsplikten, herunder unntakene som gjelder etter fvl. § 13 a nr. 1-3 som anses relevant for denne oppgaven.

I Norge er hvert organ for stat og kommune, herunder det statlige barnevernet og den kommunale barneverntjenesten, bundet av taushetsbestemmelsene i forvaltningsloven (fvl). Taushetsplikt innebærer at de som er omfattet av en slik plikt har et forbud mot å gi opplysninger til uvedkommende om det de i sitt arbeid får vite om noens personlige forhold, jf. forvaltningsloven § 13. Det omfatter både plikten til å unnlate å videreformidle opplysninger og ved aktivt å forhindre at uvedkommende får tilgang til opplysninger (Figenschow, Ringberg, & Ekanger, 2006, s. 101).

Taushetsplikten for ansatte i barneverntjenesten og de som utfører tjenester for barnevernet, er strengere enn den man ellers har i forvaltningen (Figenschow, Ringberg, & Ekanger, 2006, s. 101). Dette følger direkte av barnevernloven § 6-7, annet ledd, der det heter at *«Taushetsplikten gjelder også fødested, fødselsdato, personnummer, statsborgerforhold, sivilstand, yrke, bopel og arbeidssted»*. Dette er unnlatt i forvaltningsloven, og man omtaler derfor gjerne barneverntjenestens taushetsplikt som mer skjerpet. Dette har sammenheng med de personlige og sensitive opplysningene som mottas av barnevernet i arbeid med en familie (Figenschow, Ringberg, & Ekanger, 2006, s. 101). Opplysninger til andre forvaltningsorganer

kan bare gis når dette er nødvendig for å fremme barneverntjenestens oppgaver, eller for å forebygge vesentlig fare for liv eller alvorlig skade for noens helse, jf. bvl. § 6-7 tredje ledd.

Taushetsplikten gjelder i utgangspunktet overfor alle andre enn partene i barnevernssaken.. Hensynet til personvern og dagens taushetsplikt hindrer mediene i annet enn et generelt og avgrenset innsyn i barnevernssaker, med unntak for tilfeller der den private part har frigjort opplysninger i sin sak (Figenschow, Ringberg, & Ekanger, 2006, s. 106). Barnevernet kan derfor ikke begrunne sine vurderinger offentlig, og får videre ikke frem sin virkelighetsforståelse av saken.

Unntakene fra taushetsplikten reguleres i forvaltningsloven. Etter fvl. § 13 a nr. 1 er ikke taushetsplikten til hinder for at opplysninger gjøres kjent for dem som de direkte gjelder, eller for andre i den utstrekningen de som har krav på taushet samtykker. De det gjelder kan helt eller delvis fritta saksbehandler fra taushetsplikt og dermed frigjøre opplysningene (Kjønstad, 2014). De private parter har krav på å få forklart hvem opplysningene skal gis til, hvilke opplysninger det dreier seg om, og hvilke konsekvenser det kan ha at taushetsplikten oppheves (Kjønstad, 2014, s. 41).

I fvl. § 13 a nr. 2 heter det at: *«Taushetsplikt er ikke til hinder for at opplysningene brukes når behovet for beskyttelse må anses ivaretatt ved at det gis i statistisk form eller ved at individualiserende kjennetegn utelates på annen måte»*. Taushetsplikten brytes deretter ikke hvis et tilfelle kan omtales slik at det blir umulig å identifisere klienten (Kjønstad, 2014, s. 43). En sak kan for eksempel anonymiseres ved at navn, adresse eller andre personlige forhold erstattes med bokstaver (Kjønstad, 2014, s. 43). Det er likevel et etisk dilemma hvor omfattende detaljer saksbehandler kan gi ut anonymisert, uten at noen kan få mistanke om hvem det gjelder. Avsluttende heter det i fvl. § 13 a nr. 3 at taushetsplikten ikke er til hinder for *«at opplysningene brukes når ingen berettiget interesse tilsier at de holdes hemmelig, f.eks. når de er alminnelig kjent eller alminnelig tilgjengelig andre steder»*.

Å bli utbrent

En konsekvens av saksbehandlerrollens mange saker, komplekse arbeid, korte frister og tungtveiende ansvar er å bli utbrent. Utbrenning omhandler fysisk, følelsesmessig og mentalt nedslitteth (Killèn, 2015, s. 90). Det omtales som en prosess som begynner gradvis, og som forverrer seg i takt med økende arbeidsbelastning, mangel på å lykkes og en opphopning av

intens kontakt med klientene (Killèn, 2015, s. 90). Lloyd, King og Chenoweth (2011) beskriver at en viktig del av utbrenthet handler om at en får en økende følelse av emosjonell utmattelse, der sosialarbeiderne føler de ikke klarer å gi av seg selv på et psykologisk nivå lenger. I tillegg til å påvirke saksbehandler kan utbrenthet blant de ansatte ha negative implikasjoner for familier som er i kontakt med barneverntjenesten. Utbrenthet kan komme av en økt mengde stress over tid, belastende saker, dårlig veiledning og oppfølging, følelsen av å aldri strekke til på noen aspekter ved hverdagen og omgående kritikk fra utenforstående parter. Utbrenthet er en naturlig konsekvens av vanskelige arbeidsforhold, og dersom det ikke blir grepet fatt i, kan en utvikle alvorlige fysiske, sosiale og emosjonelle vansker (Gunnarsdottir & Studsrød, 2019, s. 102).

Utbrenthet blant saksbehandlere i barnevernet er ikke bare et fenomen i Norge. Forskning fra Australia, viser at sosialarbeidere opplever høye nivåer med stress og utbrenthet, i sammenligning med andre yrker (Lloyd, King, & Chenoweth, 2011). I en undersøkelse fra Storbritannia om utbrenthet blant sosialarbeidere, der høyeste andel var av barnevernspedagoger, scoret 73% av deltakerne i høyeste kategori av emosjonell utmattelse (McFadden, 2015).

3.2 Medienes påvirkningskraft

«Media» er et vidt begrep, og et synonym til massemedier. Medier omhandler TV, aviser, og sosiale medier. Samtlige former for medier tar for seg barnevernssaker, gjennom blant annet artikler, programmer, kommentarfelt og Facebook-grupper. Det er viktig i denne sammenheng å poengtere at det er et betydelig skille mellom det som skrives om barnevernet i redaktørstyrte medier av journalister som er forpliktet av Vær Varsom-plakaten, og det som enhver med personlige meninger og erfaringer kan ytre seg fritt og ukritisk om i sosiale medier. I det følgende vil jeg presentere mediens overordnede rolle som samfunnsobservatør, og utdype skillet mellom tradisjonelle, redaktørstyrte medier og sosiale medier.

Mediene som samfunnsobservatør

Mediene sin rolle i samfunnet er ofte betegnet som den «fjerde statsmakt», og som samfunnets «vaktbikkje» (Brurås, 2014, s. 42). Fjerde statsmakt er en uoffisiell betegnelse på pressen som refererer til mediens selvpålagte rolle som samfunnsobservatør (Orgeret, 2020). Begrepet fjerde statsmakt knyttes til maktfordelingsprinsippet om delingen av statsmakt mellom den lovgivende, dømmende og utøvende myndighet (Brurås, 2014, s. 42). Mediens

hovedoppdrag i samfunnet er å løfte frem maktmisbruk mot enkeltmennesker, og å bidra til informasjon, skape debatt og opptre som kontrollør ovenfor befolkningen (Figenschow, Ringberg, & Ekanger, 2006, s. 42).

Etter Vær Varsom-plakaten skal pressen etter punkt 1.2 «... ivareta viktige oppgaver som informasjon, debatt og samfunnskritikk» og etter punkt 1.5 «... beskytte enkeltmennesker og grupper mot overgrep eller forsømmelser fra offentlige myndigheter og institusjoner, private foretak eller andre» (Norsk presseforbund, 2021).

Mediene i Norge har stor påvirkningskraft og er med på å sette dagsorden, gjennom å bestemme hva som skal prege dagens nyhetsbilde. Journalistikken skal være en kritisk røst og en motmakt, i befolkningens tjeneste (Handgaard, Simonsen, & Steensen, 2013, s. 16). Barnevernssaker får fra tid til annen stor oppmerksomhet i pressen (Brurås, 2014, s. 272). Hvordan barnevernet blir omtalt og hvilken vinkling journalisten gir, kan påvirke hvordan befolkningen oppfatter barnevernet. Mediene kan påvirke befolkningens holdninger både gjennom å øke oppmerksomheten om barnevernet, og gjennom den vinklingen mediene velger å gi disse sakene (Stortinget, 2005, s. 52). Mennesker reagerer ulikt på mediepåvirkning, og forskning viser at hvordan du oppfatter det som blir sagt eller skrevet, vil være avhengig av hvem du er, hva slags bakgrunn og erfaring du har, og hva du selv mener om saken fra før (Aftret-Sandal, 2018).

Hvordan barnevernssaker fremstilles, overbeviser seere/lesere/lyttere, fordi de «tror det som presenteres er representativt for det store flertall» (Urdal, 2012, s. 36). I mange enkeltsaker blir barnevernstjenesten fremstilt som en tjeneste med manglende kompetanse og tillit, og en tjeneste som folk ikke burde stole på (Figenschow, Ringberg, & Ekanger, 2006, s. 170). Dette kan problematisere barnevernets arbeid, fordi eksponeringen kan ha skapt så mye «støy på linjen» at barnevernet ikke uten videre når frem med positive budskap og informasjon om virksomheten (Figenschow, Ringberg, & Ekanger, 2006, s. 170).

Lonne og Parton (2014) påpeker at mediene har makt til både å transformere det private til offentligheten, men også å undergrave tillit og legitimitet til sosialarbeidere i barnevernsfeltet (Stang, 2018, s. 14). Pressen har makt til å definere problemet, bestemme hvordan de skal presenteres og i stor grad avgjøre hvem som skal inviteres til å løse dem (Figenschow, Ringberg, & Ekanger, 2006, s. 20). Pressen har også som barnevernet, definisjonsmakt til å

bestemme hva som er problemet. Videre ligger det makt i evnen til å gjenfortelle andres historier på en dramaturgisk sett interessevekkende og engasjerende måte (Figenschow, Ringberg, & Ekanger, 2006, s. 41). Barnevernssaker er «godt stoff», fordi det er konfliktsaker med sterke følelser og stor dramatik (Brurås, 2014, s. 272). Pressens dekning av barnevernssaker reiser derfor flere presseetiske problemstillinger (Brurås, 2014, s. 272), som journalister må ta hensyn til før publisering.

Deltakelse i sosiale medier

Barnevernet er også utsatt på sosiale medier, gjennom kommentarfelt og facebookgrupper. Den største gruppen i Norge er «*Barnevernet vil vi ha fullstendig fjernet*» og har per dags dato 24.205 medlemmer. På få år har sosiale medier fått enorm betydning, både for journalistikken og hele samfunnet (Handgaard, Simonsen, & Steensen, 2013, s. 22). Sosiale medier representerer både utfordringer og muligheter for den tradisjonelle journalisten, men sosiale medier har likevel ikke den samme gjennomslagskraften (Handgaard, Simonsen, & Steensen, 2013, s. 22). Sosiale medier brukes gjerne som et samlebegrep for plattformer på Internett som åpner opp for sosial interaksjon, og som gjør det mulig for brukerne selv å skape og dele innhold i form av tekst, bilder, video eller lenker til andre nettsteder (Enjolras, Karlsen, Steen-Johnsen, & Wollebæk, 2013, s. 11) Sosiale medier som Facebook, Twitter og blogger gir befolkningen mulighet til å uttrykke seg, publisere og formidle sine meninger (Enjolras, Karlsen, Steen-Johnsen, & Wollebæk, 2013, s. 198).

Norge er blant de land i verden med størst tilgang til bredbånd og bruk av medieteknologi (Stang, 2016, s. 375). I Norge har 83% av alle over 18 år profil på Facebook, der 67 % bruker Facebook daglig (Ipsos, 2021). Gjennom sosiale medier kan borgere individuelt eller kollektivt forsøke å utfordre makten i barnevernet. Deltakelse i sosiale medier innebærer ikke nødvendigvis direkte politisk innflytelse, men både selve deltakelsen og mulighetene som oppstår for å bli hørt og motta respons, åpner for myndiggjøring og utøvelse av medborgerskap (Stang, 2018, s. 53).

4.0 Hvordan kan medienes fremstilling av barnevernet påvirke barnevernets arbeid?

Barnevernssaker er problematisk å diskutere offentlig fordi det involverer barn og deres familie i en sårbar situasjon. Barnevernets taushetsplikt og pressens Vær varsom-plakat begrenser hva som er juridisk og etisk anledning til å publisere og uttale seg om (Barnevernloven av 1992, § 6-7; Norsk presseforbund 2021). På en annen side handler ikke barnevernet kun om enkeltsaker, men også om politikk, herunder lover, retningslinjer og prioriteringer (Stang, 2016, s. 373). Gjennom sosiale medier og den tradisjonelle pressen har privatpersoner og organisasjoner mulighet til å ytre seg om barnevernets arbeid. Økende tilgang til internett og de sosiale mediene som har vokst frem de siste årene har gjort mulighetene til å delta i den offentlige debatten større (Stang, 2016, s. 373). Dette gjelder både for enkeltborgere med erfaringer fra barnevernet, og for andre engasjerte borgere uten spesiell kompetanse på feltet utover det at de er samfunnsinteressert (Stang, 2016, s. 373).

Det er et kjent problem at barneverntjenestens ansatte ikke stiller opp i mediene for å kommentere enkeltsaker eller hvordan barnevernet jobber, og journalistene møter oftest et barnevern som forsvinner bak taushetsplikten (Figenschow, Ringberg, & Ekanger, 2006, s. 20). «Ingen kommentar» er ofte eneste kommentar til mediene (Figenschow, Ringberg, & Ekanger, 2006, s. 117). Avslag om å kommentere bidrar bare til å befeste barnevernet som lukket (Stang, 2017). Dersom mediene skal omtale en barnevernssak og samtidig fremstille barneverntjenestens side av saken, kreves det samtykke fra private parter jf. fvl. § 13a nr. 1. Når representanter fra barnevernet ikke forklarer seg offentlig, kan dette medføre at mediene verken gir et korrekt bilde av barnevernet eller balanserer bildet i tråd med prinsippene i journalistiske metoder og Vær-varsom plakaten (Figenschow, Ringberg, & Ekanger, 2006, s. 57). Dette kan påvirke barnevernets arbeid, da befolkningen kan få en oppfatning som kun representerer motpartens side. På en annen side, når kun den ene parten er villig til å gi opplysninger, kan det føre til at ansvarlige journalister ikke rører denne type saker, av frykt for å gi en ensidig fremstilling (Brurås, 2014, s. 272). Dette vil isåfall være uheldig, og reise problemstillinger som er like problematiske som at barnevernet ikke åpner opp for innsyn. Denne delen av offentlig forvaltning som har myndighet til å gjøre store inngrep i familielivet, skal ikke være unntatt medienes oppmerksomhet og overvåkning, for å kunne belyse eventuelle feil (Brurås, 2014, s. 272). Mediene skal være opptatt av barnevernet, også av enkeltsaker.

Hvordan barnevernet fremstilles i mediene, vil få betydning for befolkningens kunnskap, og holdninger til barnevernet, som igjen påvirker barnevernets arbeid. De ulike definisjonene og fremstillingene av barnevern som dominerer i mediene, kan potensielt ha betydning både for aktive deltakeres og passive publikummers oppfatning om barnevern (Stang, 2018, s. 6). Hovedbudskapet er ofte enten at barnevernet har grepet for drastisk inn, eller ikke har grepet inn nok eller i tide. Dette er ytterpunkter av en skala som kan skape to forskjellige bilder av barnevernet.

Det er likevel viktig å påpeke at mye av kritikken barnevernet får, både gjennom de tradisjonelle mediene og i kommentarfelt i sosiale medier, er fra mennesker som har erfaring med barnevernet. Det vil være naivt å tro at det ikke også i barnevernet gjøres vurderinger og fattes beslutninger som er diskutabile eller i verste fall skadelige (Figenschow, Ringberg, & Ekanger, 2006, s. 25). Ytringer fra barn og foreldre med erfaring er derfor viktig å ta med seg for videre utvikling av fremtidens barnevern. Som leser vil det likevel være viktig å ha i bakhodet at foreldre som uttaler seg til journalister, nesten uansett av sakens bakgrunn vil føle det som et uhyrlig overgrep å bli fratatt omsorgen for sitt barn (Brurås, 2014, s. 272). Barnevernet kan ha gode grunner for sine vedtak, som ikke fremkommer i mediene. Til tross for at majoriteten av de ansatte i barneverntjenesten gjør en god jobb som er til det beste for barnet og deres familier, så vil det alltid forekomme avvik. Barnevernet kan ha tvilsomme avgjørelser, med dramatiske følger. Også her skal pressen «avdekke kritikkverdige forhold» og «beskytte enkeltmennesker mot overgrep» (Brurås, 2014, s. 272). Samfunnet kan ikke akseptere at man ved hjelp av taushetsplikten gjør dette feltet til en lukket verden uten noe offentlig innsyn (Brurås, 2014, s. 273). For å avsløre systemsvakheter og feilvurderinger er det derfor nødvendig, også for mediene, å gå inn i enkeltsaker (Figenschow, Ringberg, & Ekanger, 2006, s. 25). Mediene bidrar til bevisstgjøring (Killèn, 2015, s. 79).

4.1 Barnevernet, mediene og makten

Barnevernet og mediene har på hver sin side stor makt, og de utøver makt daglig på hver sin måte. På sin side har barnevernet makten til å gjøre inngrep i familielivet, som kan være alt i spennet mellom å formidle barnehageplass som hjelpetiltak til å akutt plassere et barn. Mediene kan på sin side bruke sin makt til å få en sak på dagsordenen, og på en annen side unngå å belyse ulike sider av saken. Mediene kan også bruke sin makt til å kritisere

barnevernets maktbruk og maktmisbruk, både ved enkeltsaker og barnevernet på systemnivå. Denne kritikken som når ut til publikum kan være med på å påvirke barnevernets arbeid gjennom tillit i befolkningen, samarbeid med klienter og samarbeidspartnere og de enkelte saksbehandlere i tjenesten.

Ettersom mediene sin oppgave er å stille kritiske spørsmål, vil ikke barnevernet komme utenom kritikk. Det er en mindre del av befolkningen som blir kjent med barnevernet gjennom sitt arbeid, eller som klient (Stang, 2007, s. 10), og store deler av befolkningen vil kun ha et forhold til barnevernet gjennom det de leser i mediene. Vi kan derfor anta at media og presse har en spesielt viktig funksjon som informasjonsspreder om barnevernet (Stang, 2007, s. 10). For å utvikle barnevernet i en bedre retning, er det likevel viktig at barnevernet ønsker kritikken mer velkommen. Det er her betydelig å skille mellom saklig og konstruktiv, og unyansert kritikk, og mellom systemkritikk og personangrep. Etter Vær Varsom-plakatens pkt. 1.5 legges det føringer for at det ikke er noe grunn til at mediene skal la barnevernet, med så stor definisjonsmakt, få arbeide bak lukkede dører (Figenschow, Ringberg, & Ekanger, 2006, s. 24).

Pressen havner ofte i en vanskelig situasjon når den kritiserte parten konsekvent ikke benytter seg av tilsvarsretten. Tilsvarsretten står her i et anstrengt forhold til taushetsplikten (Figenschow, Ringberg, & Ekanger, 2006, s. 24), hvor det kan være vanskelig for de ansatte i barneverntjenesten å si nok til å forsvare seg selv, uten å avsløre taushetsbelagt saksinformasjon. I Yrkesetisk grunnlagsdokument (2019, s. 9) er det presisert at også når det foreligger samtykke til å oppheve taushetsplikten skal personvernet ivaretas så langt det lar seg gjøre. Det er viktig å vurdere kritisk hvor mye informasjon som må gis videre, hvor mange som trenger den, og i hvilken form den skal gis (FO, 2019, s. 9). Barneverntjenesten står her i et etisk dilemma om hvor mye informasjon de kan fremlegge ukritisk etter oppheving av taushetsplikten, uten at det får konsekvenser for partene.

Figenschow et al. (2006) hevder at yrkesgrupper med stor definisjonsmakt lett kan gå i selvforsvar eller opptre skråsikre når de må håndtere kompliserte problemstillinger ut fra sitt faglige og personlig baserte skjønn. Det er denne skråsikkerheten som gjør at barnevernssaker som havner i mediene ofte blir en «krig om retten til å definere problemet» (Figenschow, Ringberg, & Ekanger, 2006, s. 20). Definisjonsmakten til mediene på sin side og barnevernet på en annen side står her i motsetning til hverandre, noe som kan skape konflikt og uenighet.

Fagbladet til Fellesorganisasjonen (heretter FO), Fontene, har nylig omtalt en sak med Jorunn Vindegg. Hun jobber i FOs yrkesetiske råd, der de behandler klager på ansatte i barneverntjenesten. Vindegg er også ansatt ved OsloMet, med ansvar for videreutdanningen «Vurderingen av barnets beste». Hun påpeker til Fontene at hun er opptatt av studentene trener på å vurdere andres arbeid og gi konstruktive tilbakemeldinger, fordi det ikke går an å jobbe som sosialarbeider uten å få kritikk (FO, 2019). Som saksbehandler må man derfor forberede seg på at det vil komme kritikk, og øve på å ikke la alt gå inn på seg. Som ansatt i barnevernet vil det da være en diskusjon om å tie for å holde taushetsplikten, men også uttale seg i en grad som gjør at barnevernet ikke oppleves som helt «lukket». Det kan likevel være problematisk å ta til seg kritikken, uten å ta det personlig.

Det at barnevernet går i selvforsvar etter mediernes kritikk kan videre være et resultat av at instansen ikke blir støttet opp av politikere og sittende regjering. Barnevernet er like avhengig av tilliten til regjering som tilliten i befolkningen. Elisabeth Gording Stang, professor i rettsvitenskap, og Mimmi Kvisvik, leder i Fellesforbundet, skrev i 2017 en kronikk i Aftenposten der de formidler at politikerne fraskriver seg ansvaret for barnevernet, og spesielt for den hetsen barnevernet blir utsatt for (Kvisvik & Gording Stang, 2017). De påpeker at det er *«uaktuelt at ansatte blir skyteskive i offentlige debatter, samtidig som politikerne og kommuneledelse står feigt i skyggen»*.

4.2 Tillit i befolkningen

Barneverntjenesten er som nevnt avhengig av tillit fra befolkningen for å fange opp de sårbare barna. Enhver person kan melde bekymring til barnevernet, men i motsetning til privatpersoner, har alle som arbeider i det offentlige, en lovpålagt plikt til å melde ifra til barnevernet dersom de er alvorlig bekymret for et barn, jf. bvl. § 6-4. Dette kalles *meldeplikten*, og et viktig poeng er at det er nok å ha *grunn til å tro* at barnet er i en eller flere, eller vil havne i situasjonene som nevnes i paragrafene etter § 6-4. Siden det er nok med grunn til å tro, er terskelen for å melde inn til barneverntjenesten lav.

Tall fra kartleggingen om befolkningens holdninger til barnevernet viser at 31% hadde fått sitt hovedinntrykk av barnevernet fra TV, media og presse, og at 15% fra sosiale medier (Bufdir, 2020, s. 14). Kartleggingen viser at de som har sitt hovedinntrykk fra TV, media og presse, har et dårligere inntrykk enn øvrige (Bufdir, 2020, s. 9). Et negativt inntrykk av

barneverntjenesten er en faktor som kan være avgjørende for om personer sender en bekymringsmelding. Dersom de som har fått sitt hovedinntrykk fra mediene blir påvirket i en negativ retning, kan dette i ytterste konsekvens medføre at de vegrer seg fra å melde, og at et barn som trenger hjelp, faller under radaren. I en undersøkelse av befolkningens tillit til norske institusjoner viser 28% at de har liten eller ingen tillit til barnevernet, noe som betyr at befolkningens tillit er vesentlig lavere til barnevernet enn til politi, helsevesen, barnehage eller skole (Barne- og familiedepartementet, 2020b, s. 9). 23% av befolkningen svarer at de har et dårlig inntrykk av barnevernet, og blant disse svarer om lag en tredjedel at de ikke ville meldt fra til barnevernet dersom de var bekymret for om et barn ble utsatt for omsorgssvikt (Barne- og familiedepartementet, 2020b, s. 9). Dette er et vesentlig problem for barnevernet, som kan være resultat av medienes fremstilling.

I en undersøkelse gjort av Edda Stang (2007) viste 71% av medieartiklene i undersøkelsen, en negativ holdning til barneverntjenesten. Med forbehold om at undersøkelsen ble gjort for over ti år siden, er det verdt å bemerke seg den store prosentandelen. Et mediesamfunn som ikke er med på å løfte frem barnevernet som en hjelpeinstans og vise de positive suksesshistoriene, er deltagende i å svekke tilliten til velferdsstaten.

I avisene og i kommentarfelt kan en lese om det «håpløse» barnevernet som har sviktet barn og ungdommer. Men på bakgrunn av barnevernets strenge taushetsplikt, kan en undre over om dette er tilfellet i alle sakene som blir omtalt. Store deler av sakens detaljer og beslutningsgrunnlag blir ikke offentliggjort, og medienes vinkling av saken vil derfor i stor grad dominere. I barnevernssaker er det som regel den ene parten, barnets foreldre, som har interesse av at saken blir omtalt (Brurås, 2014, s. 272). På bakgrunn av barnevernets taushetsplikt kan tjenesten være svært tilbakeholden med opplysninger, og resultatet kan bli en ensidig framstilling (Brurås, 2014, s. 272).

På en annen side, hevder Gaughan og Garrett (2001) at hvordan sosialt arbeid portretteres, ikke nødvendigvis er tilsvarende befolkningens oppfatning. Vi kan ikke ta for gitt at det mediene skriver, er troverdig for befolkningen. Mange har allerede meninger om barnevernet ervervet gjennom egen erfaring, enten positiv eller negativ, og store deler av befolkningen leser og ser ofte på det som blir presentert med et kritisk blikk. Mennesker «siler» det de ser og hører i lys av de erfaringene de har fra før (Aftret-Sandal, 2018), og har derfor evnen til å velge å se bort i fra informasjonen som ikke virker troverdig nok. Igjen, kan vi trolig anta at

befolkningens oppfatning i stor grad blir påvirket av media (Stang, 2018, s. 14). Venner, familie og andre sosiale nettverk har også innflytelse på hvordan vi oppfatter fenomener, og deres erfaring med barnevernet kan derfor også påvirke hva en selv mener (Aftret-Sandal, 2018). Mediekompetanse, livssituasjon og modenhet er også faktorer som styrer i hvor stor grad vi lar oss påvirke (Aftret-Sandal, 2018). I denne sammenheng kan derfor mediens fremstilling både fremme tilliten hos en del av befolkningen, og svekke den i andre delen.

Tverrfaglig samarbeid

En risiko ved at privatpersoner sin oppfatning av barneverntjenesten blir skapt gjennom mediene, er at de tar med seg holdningen inn i sin profesjon. Ansatte ved barnehager og skoler som ser barn daglig er noen av barneverntjenestens viktigste meldere og samarbeidspartnere. Det kan være ytterst problematisk dersom ansatte i disse yrkene vegrer seg i å melde ifra eller å samarbeide med barneverntjenesten. I denne situasjonen kan mediene direkte påvirke barnevernets arbeid, da barnevernet kan gå glipp av verdifulle bekymringsmeldinger. Dette kan være ytterst problematisk og kan ha fatale konsekvenser for sårbare barn og unge.

På en annen side kan man argumentere for at de profesjonelles meldeplikt vil vurderes høyere enn ens egen oppfatning av barneverntjenesten, da barnehage- og skolelærere kan i ytterste konsekvens ha utført en straffbar handling ved å ikke melde ifra til barnevernet om de har vært alvorlig bekymret for et barn, jf. barnehageloven § 22 og opplæringsloven § 15-3. Det vil derfor være en personlig vurdering av hva som vektet mest.

Norge i Den Europeiske Menneskerettsdomstol

Den Europeiske Menneskerettsdomstol (EMD) i Strasbourg er Europarådets fremste og viktigste menneskerettsorgan (Regjeringen, 2020). I domstolen kan de europeiske borgerne få prøvd sin sak dersom de mener at en medlemsstat har krenket deres rettigheter etter Den europeiske menneskerettskonvensjonen (EMK) (Regjeringen, 2020). Den europeiske menneskerettskonvensjonen er inkorporert i norsk rett gjennom Menneskerettsloven av 21. mai 1999, som bestemmer at konvensjonens bestemmelser skal gå foran dersom de er i strid med annen norsk lov.

Den Europeiske Menneskerettsdomstol har fra 2015 og frem til i dag tatt til behandling 39 saker mot Norge som gjelder ulike barneverntiltak (Barne- og familiedepartementet, 2020a). I 2020 ble Norge dømt i fire saker etter brudd på EMK artikkel 8 som omhandler retten til respekt for familieliv og privatliv (ECHR, 2020).

Dommene fra EMD har preget nyhetsbildet i Norge de siste årene, da staten har blitt dømt ved flere anledninger. Fellelsene har blitt omdiskutert og mange har ytret seg gjennom kommentarfelt, gjennom facebookgrupper og i ulike fora på internett. Avisene har skrevet om dommene, familiene som «knuste» Norge, og om hvordan dagens barnevern ikke fungerer. Klagesakene på norsk barnevern i EMD kan bidra til å svekke legitimiteten og tilliten til barnevernet ytterligere (Barne- og familiedepartementet, 2020b, s. 9). Dette på bakgrunn av at et høytstående organ frittstående fra staten Norge kommer på banen og kritiserer arbeidet som har blitt gjort. Likevel er det viktig å argumentere for at det er viktig at saksbehandlingsfeil og avvik i systemet blir belyst i en instans som er av høyere rang enn Høyesterett, slik at barnevernet får mer oppmerksomhet og prioriteres av regjeringen.

Svekket legitimitet?

Mediedekningen av barnevernet kan være variert med hensyn til hva som omtales, hvilke kilder som benyttes og hvilken vinkling journalisten har valgt (Stang, 2007, s. 9). Kritiske mediefremstillinger blir ofte nevnt som årsak til at barnevernet sliter med relativt lav legitimitet (Stang, 2007, s. 9). Til tross for at mediene kan være med på å påvirke befolkningens syn på og tillit til barnevernet, har antall meldinger inn til barneverntjenesten hatt en økning gjennom flere år (Kojan, Marthinsen, & Christiansen, 2016, s. 71). Det er vanskelig å gi en fullstendig oversikt for hvordan barnevernet blir fremstilt i de ulike mediene og hvordan det påvirker befolkningen, da mediene er så mye, og som nevnt kan treffe folk så forskjellig. Mediefremstillinger av barnevern i Norge er ofte negativt vinklet, men det er viktig å poengtere at det i tillegg finnes en betydelig andel nøytrale og positive omtaler om barnevernet (Stang, 2018, s. 12). At antall meldinger har økt gjennom årene kan likevel tyde på at befolkningen i økende grad har tillit til at barneverntjenestens arbeid er legitimt.

4.3 Saksbehandlers personlige motivasjon i arbeid

Barneverntjenestens viktigste ressurs i det daglige arbeidet er motivasjonen og kompetansen til de ansatte. Som barnevernspedagog må man kunne mestre egne følelser, ha sensitivitet for

emosjonelle forventninger, behov og uttrykk, og du må kunne bry deg og by på deg selv (Gunnarsdottir & Studsrød, 2019, s. 95). Både barn og voksne ønsker at saksbehandleren de møter forstår betydningen av deres følelser, har innlevelse og empati (Gunnarsdottir & Studsrød, 2019, s. 95). Det du lærer på barnevernutdanningen er ikke en ferdig oppskrift på hvordan man skal opptre i barnevernfaglig arbeid, og flere kaller overgangen fra utdanning til praksis «praksissjokket» (Vindegg, 2009, s. 74). Det handler ikke nødvendigvis om dårlig utdanning, men heller om at et høyskolestudium ikke kan kvalifisere for alle tenkelige situasjoner (Vindegg, 2009, s. 74). I Regjeringens høringsnotat om kompetanse i barnevernet (2020, s. 8) legger de frem at mange nyutdannede begynner i barnevernet uten å ha hatt tilstrekkelig praksisopplæring gjennom utdanningen.

I Killén (2015, s. 94) understrekes nødvendigheten av å forberede studenter allerede i grunnutdanningen på den følelsesmessige belastningen av arbeidet, som begrunnes i å forebygge sekundær traumatisering og utbrenning. Barnevernspedagogen kan utsettes for flere jobbrelevante belastninger samtidig, og over en tidsperiode. Utfordringene i barnevernet handler blant annet om en kombinasjon av ufrivillige brukere med komplekse problemer, mange saker, lang arbeidstid og vaktansvar, mye papirarbeid, hyppige endringer i retningslinjer og regelverk, angående ressurser, utilstrekkelig opplæring og veiledning (Gunnarsdottir & Studsrød, 2019, s. 102). I tillegg til dette kan mediernes måte å omtale hjelpeapparatet på representere en stor belastning for barnevernansatte (Killén, 2015, s. 79).

På en annen side, har ofte barneverntjenesten og deres ansatte en tendens til å gå i forsvar og bli personlig støtt av kritikk som omhandler systemet, som tidligere nevnt. En arbeidshverdag fylt av kritikk og tungt arbeid kan være belastende, men det er her essensielt for de ansatte å skille mellom individ- og systemkritikk, for å unngå å ta innover seg all kritikk som omhandler barnevernet generelt. Dette kan over tid bli en uheldig belastning for den enkelte.

Det er likevel ingen tvil om at vanskelige arbeidsforhold, og påkjenninger i form av negativ omtale og trakassering av barnevernet øker sannsynligheten for å bli utbrent som saksbehandler. Hvordan mediene fremstiller barnevernet kan i denne omgang være med på å berøre det direkte arbeidet saksbehandler gjør. Når pressen ved gjentatte anledninger tar kontakt for kommentar til en negativt rettet sak som skal publiseres, kan det føles urettferdig når saksbehandler ikke har mulighet til å forsvare seg selv, på bakgrunn av taushetsplikten. At barnevernansatte kvier seg for å uttale seg til media, handler ikke nødvendigvis bare om

taushetsplikten, men også om at de kan være usikre på hva de skal si til mediene (Stang, 2017). Når saker blir omtalt i mediene, er det ofte de ansatte føler seg overkjørt, mistenkeliggjort og ofte også frarøvet enhver positiv egenskap (Figenschow, Ringberg, & Ekanger, 2006, s. 20). I facebookgruppen «Barnevernet vil vi ha fullstendig fjernet» er det flere innlegg som omhandler saksbehandlere og tilsynsførere med fullt navn, der tidligere klienter utleverer sine meninger og erfaringer, med usensurert språk. Dette kan være tungt og demotiverende for saksbehandlere å lese om seg selv.

Gjennomtrekksraten blant virksomhetene i det kommunale barnevernet var 31,5% fra 2010 til 2011 (Statistisk sentralbyrå, 2014). I en undersøkelse gjort i 2017 viser at nærmere en av fem av de tilsatte sluttet i løpet av året, av andre årsaker enn naturlig avgang (Barne- og familiedepartementet, 2020b, s. 9). Hyppige utskiftninger av ansatte medfører også at sårbare barn og unge stadig må forholde seg til nye ansikter, og det kan bli vanskelig for barneverntjenesten å vedlikeholde tillit hos klientene sine. Sårbare barn og unge som kommer fra belastede hjem er ofte i en posisjon der de ikke vet hvem de kan stole på. Gjentakende skift av saksbehandler og en avbrutt tillitsoppbygning kan være avgjørende om barnet forteller eller ikke. I slike situasjoner får dermed ikke barneverntjenesten gjort arbeidet de er satt til å gjøre. En høy turn-over øker også risikoen for at nytilsatte stadig må utføre oppgaver for første gang og ikke bygger seg opp den nødvendige erfaringen som er ønsket i tjenesten (Barne- og familiedepartementet, 2020b, s. 9). Utbrenthet blant ansatte som konsekvens av stor arbeidsmengde og kritikk, kan derfor være med å skade barnevernets arbeid med barn og foreldre. Dette både gjennom direkte tillit og samarbeid som et resultat av hyppige utskiftninger, og gjennom uengasjerte og slitne ansatte.

Netthets og sosiale medier

Barnevernsansatte blir også utsatt for trusler, vold, netthets og kritikk. En undersøkelse om netthets gjennomført av FO viser at 17,3% av de ansatte i barnevernet har vurdert å slutte på grunn av netthets, som er et tegn på at det er en stor belastning å arbeide i denne tjenesten (FO, 2017, s. 24). FO er bekymret for at dersom dette ikke blir tatt på alvor, vil barnevernet i fremtiden oppleve en større turn-over og få problemer med nyrekruttering.

En annen barnevernundersøkelse av FO viser at hverdagen i barnevernet er at ansatte blir hengt ut i mediene, mottar trusler mot seg selv og familien og gråter på jobb (Rød, 2015). Kritikken i mediene og barnevernets omdømme er det største arbeidsmiljøproblemet, ifølge

undersøkelsen. De ansatte oppfatter kritikken som massiv og unyansert, flere sier at de vegrer seg for å fortelle hvor de jobber i sosiale sammenhenger (Rød, 2015). Sosiale medier som Facebook har gjort terskelen lavere for hvem som kan ytre sine meninger offentlig og hva som kan bli sagt. Skillet mellom det private og det offentlige blir mindre tydelig for de ansatte i barnevernet, noe som er med på å prege både arbeidshverdagen og fritiden.

Barnevernet blir ofte stemplet som syndebukken i enkeltsaker som mediene fremstiller, noe som kan være av stor påkjenning for de berørte saksbehandlere. Ansatte som blir uthengt på internett med fullt navn og medfølgende drapstrusler, er ingen ny tematikk. For barnevernsfeltet er dette en alvorlig utfordring med konsekvenser for enkeltpersoner, deres familier, for barnevernets omdømme og for rekruttering til posisjonen (Stang, 2018, s. 5). Det må ikke bli som i England, der barnevernsarbeiderne holder skjult hva de jobber med fordi folkeopinionen har skapt «fiendebilder» av denne yrkesgruppen, skriver Vibeke Samsonsen i et innlegg i Fontene (2020).

I en artikkel i Fontene (2021) uttaler en barnevernansatt at hun blir nedbrutt av å lese kommentarfeltet under Fontenes innlegg på Facebook. Hun ønsker nå heller å motta Fontene i posten, eller gå direkte inn på nettsiden, der kommentarfeltet er stengt (FO, 2021). Edda Stang, førsteamanuensis ved Institutt for sosialfag ved OsloMet, har forsket på barnevernsgrupper i sosiale medier og skrevet doktorgradsavhandling om dette, som refereres til i denne oppgaven. Hun påpeker i artikkelen at det er viktig at fagfolk orker å høre friske meninger fra dem som har erfaring med barnevernet (FO, 2021). I diskusjonen om kommentarfelt er det flere dilemmaer som belyses. Det er problematisk at barnevernansatte blir nedbrutt av å lese kommentarer som «de ansatte i barnevernet er maktsyke mennesker (FO, 2021)». Men igjen, kan det debatteres om det er etisk riktig å stenge av kommentarfeltet og begrense befolkningens ytringsfrihet, spesielt for de som kommenterer saklig, og har relevante erfaringer med barnevernet som bør bli hørt.

Selvom sosiale medier vurderes som lovende for økt politisk deltakelse, betyr ikke det nødvendigvis dialog og faktisk politisk påvirkning (Stang, 2016, s. 376). Det som blir skrevet på sosiale medier har ikke en journalist med retningslinjer fra Vær Varsom-plakaten i fingerspissen, og trenger derfor å bli sett på med et mer kritisk blikk. Nye medieteknologier som sosiale medier har gjort det lettere for alle samfunnsborgere å ytre seg, men man blir nødvendigvis ikke hørt likevel (Aalberg, Elvestad, & Skogerbø, 2015, s. 32), dette på

Kandidatnummer: 824

bakgrunn av teorien om mediepåvirkning. Mennesker med ulik bakgrunn og ulik medieforståelse ser forskjellig på det som blir skrevet på sosiale medier. Man kan derfor ikke ta det for gitt at det som blir skrevet av sinte og frustrerte «barnevernhatere» er noe som lesere anser som legitimt.

5.0 Mer kunnskap – bedre barnevern?

I 2019 startet initiativtaker Ine Haver kampanjen #heierna. Kampanjen kom etter at statsminister Erna Solberg etterlyste flere suksesshistorier i barnevernet i nyttårstalen sin. Kampanjen har fokus på at det er sterkt behov for flere ansatte i barneverntjenestene i Norge, og at saksbehandlere også ønsker suksesshistorier mer enn noe annet (Rød, 2015). Det problematiseres i kampanjen at saksbehandlerne har altfor mye å gjøre, og løper fra det ene møtet til det andre. Politikere som skyver ansvaret nedover til de ansatte, kritikk fra fortvilte foreldre, kritikk fra barnevernledelsen for å ikke overholde frister, uthenging i mediene og grove trusler mot en selv og egne barn, gir ikke et bedre barnevern (Kvisvik & Gording Stang, 2017).

Bufetat skriver i Et Åpent Barnevern at en mulig løsning på at ansatte i barnevernet har «trygghet og kompetanse til å arbeide mer åpent og utadvendt» kan være at media og kommunikasjon integreres som en del av utdanningen (Bufetat, 2008, s. 5). Figenschow, Ringberg og Ekanger (2006) påpeker også at et åpnere barnevern vil gi journalister og folk flest økt kompetanse om barnevernets oppgaver og rammebetingelser, og gjennom dette bidra til at flest mulig kan delta i konstruktive debatter om hva som er til barnas beste.

I Tidsskriftet Norges Barnevern (2013, s. 147) skriver sosionom og høskolelektor Helga Johannesdottir at barnevernets legitimitet sannsynligvis kan styrkes i befolkningen ved at media gir innblikk i barnevernets komplekse hverdag og oppgaver. I TV2-programmet «Norge bak fasaden» ble det 22. februar 2021 sendt episoden «Barnas beste» der programleder Janne Amble blir med inn bak dørene til barneverntjenesten i Tønsberg. Episoden viser hva som skjer fra barnevernet mottar en bekymringsmelding, til et vedtak blir fattet. Barnevernleder Ellen Fisher formidler at barneverntjenesten ikke har en tradisjon med å uttale seg i media, og hensikten med å stille opp på programmet var for å vise kompleksiteten og nyansene i sakene og arbeidet som blir lagt ned (TV2, 2021).

Både barnevernleder Fisher og avdelingsleder Ingunn Trollalden Grude som stilte opp i programmet har i etterkant mottatt massiv kritikk, som de beskriver som grenseløs, usaklig og løgnaktig (TV2, 2021). Dette viser at selv om barnevernet åpner opp for å vise deler av arbeidet som blir gjort, gjør ikke det nødvendigvis at kritikken blir mindre eller skeptikere snur. Hvordan skal barnevernet operere med mediene, når både det å holde seg lukket, og det

å åpne opp, gir unyansert kritikk? Debatten har flere sider av saken, og vil uansett være problematisk for barnevernet. Til tross for kritikken som hamret mot de ansatte i Tønsberg barneverntjeneste, kan det nok være avgjørende å fortsette med åpenhet. En åpenhet om det daglige arbeidet i barnevernet kan være med på at samfunnet får en annen opplevelse av instansen, og at myter som «barnevernet stjeler barn» blir destruert. Barnevernskritikere- og hatere vil nok alltid fortsette å heve sin stemme, men det er viktig at barnevernet, sammen med politikere og presse, hever stemmen høyere for å presentere et mer korrekt bilde.

Et åpnere barnevern kan være med på å styrke barnevernets omdømme i befolkningen, ved at det fremstår som en profesjonell hjelpeinstans med kompetente fagfolk. Elisabeth Gording Stang (2017) oppfordrer barnevernet til å prøve å slå et hull i muren av taushet, da det kan bidra til mer åpenhet og økt tillit til barnevernet. En befolkning som er mer positive til barnevernet og er klar over at barnevernet kan hjelpe på flere områder enn ved omsorgsovertakelser, er en befolkning som oftere kan sende bekymringsmeldinger for sårbare barn. At barnevernet får en høyere legitimitet i samfunnet kan også være med på å påvirke antall søkere til studiet, som igjen kan føre til flere kompetente barnevernspedagoger.

5.1 Økt tillit til barnevernet

I lys av all barnevernkritikken som har preget mediene de siste årene, viser en undersøkelse gjort av Bufdir at færre har fått sitt hovedinntrykk fra TV, presse og sosiale medier fra 2019 til 2020 (Bufdir, 2020). Nedgangen har vært på henholdsvis 4% for TV og presse, og 11% på sosiale medier. Samme undersøkelse viser også at 48% er ganske eller helt enig med at barnevernet får ufortjent mye kritikk. En fersk undersøkelse fra Universitetet i Bergen viser at 60% av befolkningen har stor eller ganske stor tillit til barnevernet (FO, 2020). Etter mye kritikk i både tradisjonelle og sosiale medier hadde forskerne forventet at tilliten skulle falle. Undersøkelsene viser at til tross for sterk mediekritikk, har barnevernet fått økt tillit i befolkningen, og færre får sitt hovedinntrykk via medier, noe som kan virke positivt på barnevernets arbeid.

5.2 Ny barnevernlov

I skrivende stund utarbeides en ny barnevernlov av 2021. Prop. 133 L (2020-2021) inneholder et forslag om ny barnevernlov, der formålet er å få en mer tilgjengelig lov for dagens samfunn, da den gjeldende nærmer seg 30 år. Den nye barnevernloven skal bidra til bedre

barnevernsfaglig arbeid, styrke barns og foreldres rettssikkerhet og bidra til økt vekt på forebygging og tidlig innsats (Barne- og familiedepartementet, 2021, s. 15). Et sentralt forslag i proposisjonen er å innføre krav om barnevernfaglig mastergrad for ansatte i det kommunale barnevernet som har lederfunksjoner, utredningsoppgaver og vedtaksmyndighet (Barne- og familiedepartementet, 2021, s. 16).

I et innlegg i Fontene (2020) av Vibeke Samsonsen, spør hun om kompetanseheving i form av en mastergrad hadde hjulpet henne der hun lå søvnløs i forkant av fylkesnemndssaken. Mer kunnskap ville nok vært en styrke som saksbehandler, men det følelsesmessige presset ville ikke vært mindre (Samsonsen, 2020). En mastergrad vil ikke endre det faktum at barnevernet blir utsatt for unyansert og voldsom kritikk. Barnevernet trenger i tillegg flere ansatte, for å få god nok tid til familier og deretter for å unngå saksbehandlingsfeil. Likevel er en ny barnevernlov og et fokus på å styrke det faglige et riktig steg i riktig retning for fremtidens mer åpne barnevern.

6.0 Avslutning

Avslutningsvis vil jeg belyse noen av oppgavens hovedpunkter, og gjengi de mest sentrale resonnementene fra drøftingen.

I denne oppgaven har vi sett at tradisjonelle medier og sosiale medier gir rom for at folk kan ytre seg i større grad enn tidligere. Barnevernet er omdiskutert og får jevnt over negativ omtale. Som presentert viser forskning at en stor andel av befolkningen får sitt hovedinntrykk av barneverntjenesten gjennom TV, presse og sosiale medier. Dersom mediene kun fokuserer på en side av saken, kan dette dermed gi et skjevt inntrykk av barnevernet, og påvirke befolkningens holdninger negativt. Som diskutert kan mediernes fremstilling av barnevernet påvirke barnevernets arbeid gjennom den enkelte saksbehandlers arbeid og motivasjon, tillit fra befolkningen og herunder viktige samarbeidspartnere. Avslutningsvis er det viktig å poengtere at man ikke kan ta for gitt at folk tror på alt som kommer fra mediene, da mange stiller seg kritisk til det som blir presentert. Mediene er likevel en viktig røst i samfunnet som bidrar til bevisstgjøring av hva som skjer bak forvaltningens lukkede dører.

Mer åpenhet, ny barnevernlov og et faglig kompetanseløft kan være med på å sikre barnevernets tillit og legitimitet i fremtiden. Som foreslått fra flere hold, og et pågående arbeid på OsloMet ved utdanningene barnevern og journalistikk, er det også hensiktsmessig at utdanningene jobber på tvers for å lære mer om hverandres mandat for å sikre et godt samarbeid. Barnevernet må ønske velkommen saklig og konstruktiv kritikk for å bli et bedre barnevern. Det er likevel viktig å ikke glemme at barnevernet trenger støtte fra politikere for å overdøve ensidigheten som kan oppstå i mediene. For å ha et kompetent barnevern befolkningen har tillit til og familier vil samarbeide med, trenger vi dyktige fagfolk som ønsker å bli i jobben sin. At media og barnevernet samarbeider i større grad og er mer kompetente om hverandres mandat gjør at sakene kan fremstilles mer nyanserte og i samarbeid, slik at vi unngår det store spenningsfeltet mellom fagfeltene. Et helt transparent barnevern vil vi ikke kunne få i medieoffentligheten – men vi trenger et barnevern og en presse som arbeider for at samfunnet får en større forståelse for de viktige beslutningene som tas.

Bibliografi

- Aftret-Sandal, M. (2018, mai 15). *Mediebruk og påvirkning*. Hentet fra Nasjonal Digital Læringsarena (NDLA):
<https://ndla.no/nb/subject:1/topic:1:172361/topic:1:186069/resource:1:183249/2639?filters=urn:filter:c338d76a-6e12-4ab5-9018-34e25b4dc9cf>
- Aalberg, T., Elvestad, E., & Skogerbø, E. (2015). Demokrati og offentlighet. I Ø. Ihlen, S. Allern, & E. Skogerbø, *Makt, medier og politikk* (ss. 22-34). Oslo: Universitetsforlaget.
- Aamodt, H., & Mossige, S. (2014). *Kontakt på sosiale medier mellom foreldre og barn under offentlig omsorg*. Oslo: Norsk Institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring (NOVA).
- Andreassen, S., & Vangbæk, S. (2014). *Konsekvensen av å hjelpe (masteroppgave)*. Oslo: Universitetet i Oslo. Hentet fra <https://www.duo.uio.no/handle/10852/39787>
- Backe-Hansen, E. (2019). Tverrfaglig og tverretatlig samarbeid - til besvær og til barns og unges beste. I I. Studsrød, V. Paulsen, I. Kvaran, & K. Mevik, *Barnevernspedagog - en grunnbok* (ss. 245-258). Oslo: Universitetsforlaget.
- Backe-Hansen, E., Christiansen, Ø., & Kojan, B. H. (2016). Best mulige beslutninger til best mulig hjelp. I Ø. Christiansen, & B. H. Kojan, *Beslutninger i barnevernet* (ss. 214-228). Oslo: Universitetsforlaget.
- Barne- og familiedepartementet. (2020a, juni 10). *Informasjonsskriv om behandlingen av barnevernssaker*. Hentet fra Regjeringen:
<https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/informasjonskriv/id2714519/>
- Barne- og familiedepartementet. (2020b, mars 30). *Høring - forslag til endringer i barnevernloven*. Hentet fra Regjeringen:
<https://www.regjeringen.no/contentassets/702b63a92c5243eea4cd68c95b3d0b5a/horingsnotat-om-kompetanse-i-barnevernet1.pdf>

Barne- og familiedepartementet. (2021). *Lov om barnevern (barnevernloven) og lov om endringer i barnevernloven*. (Prop. 133 L (2020-2021)). Hentet fra Regjeringen: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/prop.-133-l-20202021/id2842271/>

Barnehageloven (2005). Lov om barnehager (LOV-2005-06-17-64). Hentet fra <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-06-17-64>

Barnevernloven (1992). Lov om barneverntjenester (LOV-1992-07-17-100). Hentet fra <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1992-07-17-100>

Brurås, S. (2014). *Etikk for journalister*. Bergen: Fagbokforlaget.

Brynildsrud, K. (2019). Barnevernspedagogen som rettsanvender. I I. Studsrød, V. Paulsen, I. Kvaran, & K. Mevik, *Barnevernspedagog: en grunnbok* (ss. 201-214). Oslo: Universitetsforlaget.

Bufdir. (2020). *Befolkningens holdninger til barnevernet*. Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet. Hentet fra https://bufdir.no/globalassets/global/nbbf/barnevern/befolkningens_holdning_til_barnevernet_november_2020.pdf

Bufetat. (2008). *Et åpent barnevern - kommunikasjonsstrategi for barnevernet 2008-2011*. Hentet fra Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet: <https://www.bufdir.no/bibliotek/Dokumentside/?docId=BUF00000713>

Bunkholdt, V., & Kvaran, I. (2015). *Kunnskap og kompetanse i barnevernsarbeid*. Oslo: Gyldendal Akademisk.

Caspersen, J., & Paulsen, V. (2019). Barnevernspedagogen som profesjonell skjønnsutøver. I I. Studsrød, V. Paulsen, I. Kvaran, & K. Mevik, *Barnevernspedagog: en grunnbok* (ss. 185-200). Oslo: Universitetsforlaget.

Kandidatnummer: 824

Collin-Hansen, R. (2013). *Innføring i barnerett for barnevernspedagoger*. Oslo: Universitetsforlaget.

Dahl, Ø. (2019, januar 7). *Makt og avmakt*. Hentet fra NDLA: Nasjonal Digital Læringsarena: <https://ndla.no/nb/subject:18/topic:1:194233/topic:1:78246/resource:1:78354?filters=urn:filter:b9e86c43-93b8-49e9-81af-09dbc7d79401>

Dalland, O., & Trygstad, H. (2020). Kunnskapskilder og kildekritikk. I O. Dalland, *Metode og oppgaveskriving* (ss. 139-166). Oslo: Gyldendal Akademisk.

Dysthe, O., Hertzberg, F., & Hoel, T. L. (2010). *Skrive for å lære: skriving i høyere utdanning*. Oslo: Abstrakt forlag.

ECHR. (2020). *European Court of Human Rights*. Hentet fra Statistics: https://www.echr.coe.int/Documents/Stats_violation_2020_ENG.pdf

Enjolras, B., Karlsen, R., Steen-Johnsen, K., & Wollebæk, D. (2013). *Liker - liker ikke: sosiale medier, samfunnsengasjement og offentlighet*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk.

Figenschow, W., Ringberg, E., & Ekanger, M. (2006). *Barnevern - medier og juss*. Oslo: Gyldendal Akademisk.

Fellesorganisasjonen (FO). (2017). *Netthets - et arbeidsmiljøproblem. En rapport om netthets blant FOs medlemmer*. Hentet fra FO: <https://www.fo.no/getfile.php/135805-1543405950/Dokumenter/2017/Netthets%20-%20rapport.%20Endelig%20versjon%20%28nett%29.pdf>

Fellesorganisasjonen (FO). (2019). *Yrkesetisk grunnlagsdokument for barnevernspedagoger, sosionomer, vernepleiere og velferdsvitere (2019-2023)*. Hentet fra <https://www.fo.no/getfile.php/1324847-1580893260/Bilder/FO%20mener/Brosjyrer/Yrkesetisk%20grunnlagsdokument.pdf>

- Fontene. (2019, mai 22). *Rådsleder Jorunn Vindegg: - Noen ser på yrkesetiske råd som en byrde og reagerer voldsomt på faglig kritikk*. Hentet fra Fontene: <https://fontene.no/nyheter/radsleder-jorunn-vindegg--noen-ser-pa-yrkesetisk-rad-som-en-byrde-og-reagerer-voldsomt-pa-faglig-kritikk-6.339.627190.64c07eb8f2>
- Fellesorganisasjonen (FO). (2020, april 7). *Økt tillit til barnevernet*. Hentet fra FO: <https://www.fo.no/nyhetsarkiv/okt-tillit-til-barnevernet-article7530-28.html>
- Fontene. (2021, februar 18). *Barnevernansatte skåner seg fra kritikk på sosiale medier: - Det som slo oss var massivt*. Hentet fra Fontene: https://fontene.no/sosialt-arbeid/barnevernsansatte-skaner-seg-fra-kritikk-pa-sosiale-medier--det-som-slo-mot-oss-var-massivt-6.487.764638.c60a3b721a?fbclid=IwAR30VhM_5roX7g4u89vJvJXQhTQOqWZ4xfAyXu4n9Q0BPaaUFIsg0D0B1Qk
- Forvaltningsloven. (1970). Lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker (LOV-1967-02-10). Hentet fra <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1967-02-10>
- Frey, E., & Johansen, M. (2014). *Hvordan blir barnevernets oppdrag framstilt i kommunikasjonsstrategiene?* Fontene Forskning 1/2014, ss. 43-55.
- Gunnarsdottir, H., & Studsrød, I. (2019). Barnevernspedagogens emosjonelle arbeid - å bruke seg selv. I I. Studsrød, V. Paulsen, I. Kvaran, & K. Mevik, *Barnevernspedagog: en grunnbok* (ss. 95-110). Oslo: Universitetsforlaget.
- Handgaard, B., Simonsen, A., & Steensen, S. (2013). *Journalistikk*. Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Hanssen, G. S., Helgesen, M., & Vabo, S. (2018). *Politikk og demokrati: en innføring i stats- og kommunalkunnskap*. Oslo: Gyldendal Akademisk.

Kandidatnummer: 824

Hjertø, P. (2017) *Barnevernets omdømme og medias påvirkning* (masteroppgave, Norges Arktiske Universitet). Hentet fra <https://munin.uit.no/handle/10037/12078>

Ipsos. (2021, januar 14). *Ipsos SoMe-tracker Q4'20* . Hentet fra Ipsos :
<https://www.ipsos.com/nb-no/ipsos-some-tracker-q420>

Johannesdottir, H. (2013, november 15). *Barnevern og media: kan tilliten styrkes gjennom tverrprofesjonell undervisning?* Tidsskriftet Norges Barnevern, ss. 146-156.

Johannessen, A., Tufte, P., & Christoffersen, L. (2016). *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode*. Oslo: Abstrakt forlag.

Killèn, K. (2015). *Sveket I: Risiko og omsorgssvikt - et helseproblem og tverrfaglig ansvar*. Oslo: Kommuneforlaget.

Kjønstad, A. (2014). *Taushetsplikt om barn*. Kommuneforlaget.

Knudsen, O. F. (2021, februar 18). *Store Norske Leksikon*. Hentet fra Legitimitet:
<https://snl.no/legitimitet>

Kojan, B. H., Marthinsen, E., & Christiansen, Ø. (2016). Beslutninger i meldingsarbeidet. I B. H. Kojan, & Ø. Christiansen, *Beslutninger i barnevernet* (ss. 62-75). Oslo: Universitetsforlaget.

Kojan, B., & Christiansen, Ø. (2016). Å fatte beslutninger i barnevernet. I Ø. Christiansen, & B. Kojan, *Beslutninger i barnevernet* (ss. 19-33). Oslo: Universitetsforlaget.

Kojan, B., Marthinsen, E., & Clifford, G. (2014). Barnevern og sosiale nettsamfunn - en utforskende analyse. *Tidsskriftet Norges Barnevern*, ss. 62-76.

Kvisvik, M., & Gording Stang, E. (2017, mars 21). *Politikerne står feigt i skyggen når barnevernet er skyteskive*. Hentet fra Aftenposten:

<https://www.aftenposten.no/meninger/kronikk/i/woJMG/politikerne-staar-feigt-i-skyggen-naar-barnevernet-er-skyteskive-mimmi>

Læret, O. K., & Skivenes, M. (2016). Kvalitet og legitimitet i barnevernets beslutninger. I Ø. Christiansen, & B. H. Kojan, *Beslutninger i barnevernet* (ss. 34-47). Oslo: Universitetsforlaget.

Lloyd, C., King, R., & Chenoweth, L. (2011). Social work, stress and burnout: A review. *Journal of Mental Health*, ss. 255-265. Hentet fra https://www.researchgate.net/publication/29464897_Social_Work_stress_and_burnout_A_review

McFadden, P. (2015). *Measuring burnout among UK social workers: A Community Care study*. Queen's University Belfast: Community Care. Hentet fra <https://www.qub.ac.uk/sites/media/Media%2C514081%2Cen.pdf>

Norsk presseforbund. (2021). *Vær Varsom-plakaten*. Hentet fra Pressens faglige utvalg: <https://presse.no/pfu/etiske-regler/vaer-varsom-plakaten/>

Opplæringslova (1998). Lov om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (LOV-1998-07-17-61). Hentet fra <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1998-07-17-61?q=oppl%C3%A6ringsloven>

Orgeret, K. S. (2020, juni 3). *Fjerde statsmakt*. Hentet fra Store norske leksikon: https://snl.no/fjerde_statsmakt

Rød, S. (2015, oktober 15). *Barnevernets ansatte: Massiv kritikk og uthengig i media skader arbeidsmiljøet mest*. Hentet fra Fontene: <https://fontene.no/nyheter/barnevernets-sansatte-massiv-kritikk-og-uthengig-i-media-skader-arbeidsmiljoet-mest-6.47.300705.87728ec44e>

Regjeringen. (2020, juli 13). *Den europeiske menneskerettsdomstolen (EMD)*. Hentet fra Regjeringen:

<https://www.regjeringen.no/no/tema/utenrikssaker/menneskerettigheter/emd/id2722687/>

Samsonsen, V. (2020, november 9). *Mastergrad ville ikke hjulpet meg da jeg ble drapstruet og lå søvnløs grublet på yrkesvalget mitt*. Hentet fra Fontene:

<https://fontene.no/debatt/mastergrad-ville-ikke-hjulpet-da-jeg-ble-drapstruet-og-la-sovnlos-og-grublet-pa-yrkesvalget-mitt-6.47.742700.5526fddffa>

Siem, L. (2020, oktober 12). *Hei Erna, jeg er utslitt og fly forbanna*. Hentet fra Fontene:

<https://fontene.no/debatt/hei-erna-jeg-er-utslitt-og-fly-forbanna-6.47.736249.15b4514f05>

Stang, E. (2007). *Fremstillinger av barnevern i løssalgspresen*. Oslo: Norsk Institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring. Hentet fra <https://oda.oslomet.no/oda-xmlui/handle/20.500.12199/4945>

Stang, E. (2016). *Barnevern på sosiale medier - offentlig deltakelse og utøvelse av medborgerskap*. Tidsskrift for samfunnsforskning 04/2016, ss. 371-396. Hentet fra https://www.idunn.no/tfs/2016/04/barnevern_paa_sosiale_medier_-_offentlig_deltakelse_og_utoeve

Stang, E. (2018). *Barnevernet i den digitale offentligheten - Ytringer og debatt om norsk barnevern i sosiale medier* (Doktorgradsavhandling). Oslo Metropolitan University - Storbyuniversitetet, Oslo.

Stang, E.G. (2017, mai 1). *Hvordan få et åpnere barnevern?* Hentet fra Aftenposten: <https://www.aftenposten.no/meninger/debatt/i/b0QOA/hvordan-faa-et-aapnere-barnevern-elisabeth-gording-stang>

Statistisk sentralbyrå. (2014, mai 8). *Turnover i det kommunale barnevernet*. Hentet fra Statistisk sentralbyrå: <https://www.ssb.no/arbeid-og-lonn/artikler-og-publikasjoner/turnover-i-det-kommunale-barnevernet>

Kandidatnummer: 824

Stortinget. (2005, mars 18). *Innst. S. nr. 252 (2004-2005)*. Hentet fra Stortinget:

<https://www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Publikasjoner/Innstillinger/Stortinget/2004-2005/inns-200405-252/7/#a4>

TV2. (2021, februar 25). *Barnevernsansatte Ellen (42) og Ingunn (41) grovt hetset etter TV2-program*. Hentet fra TV2 Nyheter: <https://www.tv2.no/a/11978161/>

Urdal, T. (2012). *Ulik vektlegging av fremtiden - en studie av barnevernlederes forhold til media* (masteroppgave, OsloMet). Hentet fra https://oda.oslomet.no/bitstream/handle/10642/1359/Urdal_TrineCecilie.pdf?sequence=2&isAllowed=y

Vindegg, J. (2009). *Hva slags kompetanseutvikling?* Tidsskriftet Norges Barnevern 02/2009, ss. 74-75. Hentet fra <https://www.idunn.no/file/pdf/34858962/art07.pdf>

Vedlegg 1: Selvvalgt pensum

Selvvalgt pensum Bachelor i Barnevern 2021

Bacheloroppgaven bvuh3900

500 sider til sammen

Leveres som vedlegg til bacheloroppgaven

FORFATTER	TITTEL	FORLAG	ÅR	KAP./ SIDE	SIDE- TALL
Stang, Edda	<i>Barnevernet i den digitale offentligheten – ytringer og debatt om norsk barnevern i sosiale medier</i>	OsloMet, Doktoravhandling	2018	1-82	82
Ekanger, Merete Figenschow, Wenche Ringberg, Erik	<i>Barnevern – medier og juss</i>	Gyldendal Akademisk	2006	Hele boken	202
Gunnarsdottir, Hulda M. Studsrod, Ingunn	<i>Barnevernspedagogens emosjonelle arbeid – å bruke seg selv (i Barnevernspedagog: en grunnbok)</i>	Universitetsforlaget	2019	Kap. 7 95-107	12
Caspersen, Joakim Paulsen, Veronika	<i>Barnevernspedagogen som profesjonell skjønnsutøver (i Barnevernspedagog: en grunnbok)</i>	Universitetsforlaget	2019	Kap. 14 185-200	15
Brynildsrud, Karsten	<i>Barnevernspedagogen som rettsanvender (i Barnevernspedagog: en grunnbok)</i>	Universitetsforlaget	2019	Kap. 15 201-214	13
Fellesorganisasjonen (FO)	<i>Netthets – et arbeidsmiljøproblem</i>	Fellesorganisasjonen (FO)	2017	Hele rapporten	28
Enjolras, Bernard Karlsen, Rune Steen-Johansen, Kari Wollebæk, Dag	<i>Liker – liker ikke: Sosiale medier, samfunnsengasjement og offentlighet</i>	Cappelen Damm Akademisk	2013	Kap. 1 9-17 Kap. 2 19-40	29
Stang, Edda	<i>Fremstillinger av barnevern i løssalgspresen: En</i>	Norsk Institutt for forskning om	2007	Kap. 1 9-32	93

	<i>innholdsanalyse av artikler om barnevern i VG og Dagbladet (NOVA Rapport 7/07)</i>	oppvekst, velferd og aldring (NOVA)		Kap. 3 43-65 Kap. 4 66-85 Kap. 5 86-111 Kap. 6 112-116	
Kojan, Bente Heggem Marthinsen, Edgar Clifford, Graham	<i>Barnevern og sosiale nettsamfunn – en utforskende analyse</i>	Tidsskriftet Norges Barnevern (02-03, 2014), Universitetsforlaget	2014	s. 62-76	14
Stang, Edda	<i>Barnevern på sosiale medier – offentlig deltakelse og utøvelse av medborgerskap</i>	Tidsskrift for samfunnsforskning (04/2016), Universitetsforlaget	2016	s. 371-394	23
TILSAMMEN					511

Studenten skal ikke legge opp litteratur som har vært på pensum tidligere.